

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 160/20

Λουξεμβούργο, 16 Δεκεμβρίου 2020

Απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-597/18 P Συμβούλιο κατά K. Chrysostomides & Co. κ.λπ., C-598/18 P Συμβούλιο κατά Μπουρδούβαλλη κ.λπ., C-603/18 P K. Chrysostomides & Co. κ.λπ. κατά Συμβουλίου και C-604/18 P Μπουρδούβαλλη κ.λπ. κατά Συμβουλίου

Το Δικαστήριο επικυρώνει τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου καθόσον απέρριψαν τις ασκηθείσες από ιδιώτες και εταιρίες αγωγές αποζημιώσεως λόγω πράξεων και συμπεριφορών τις οποίες υιοθέτησαν θεσμικά όργανα της Ένωσης στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικής συνδρομής που χορηγήθηκε στην Κύπρο υπό τον όρο της αναδιάρθρωσης του τραπεζικού τομέα της

Αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η Ευρωομάδα αποτελεί οντότητα της Ένωσης ιδρυθείσα από τις Συνθήκες, της οποίας οι πράξεις ή οι συμπεριφορές θα μπορούσαν να στοιχειοθετήσουν εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης

Κατά τους πρώτους μήνες του 2012, πολλές εγκατεστημένες στην Κύπρο τράπεζες, μεταξύ των οποίων η Cyprus Popular Bank (στο εξής: Λαϊκή) και η Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία (Bank of Cyprus, στο εξής: Τράπεζα Κύπρου) αντιμετώπισαν χρηματοπιστωτικές δυσχέρειες. Στις 25 Ιουνίου 2012, η Κύπρος υπέβαλε αίτηση χρηματοπιστωτικής συνδρομής στον πρόεδρο της Ευρωομάδας, ο οποίος δήλωσε ότι η συνδρομή αυτή θα χορηγούνταν είτε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας είτε από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) στο πλαίσιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής το οποίο έπρεπε να συγκεκριμενοποιηθεί με μνημόνιο κατανόησης. Η διαπραγμάτευση του μνημονίου αυτού διεξήχθη μεταξύ, αφενός, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από κοινού με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και, αφετέρου, των κυπριακών αρχών. Στις 26 Απριλίου 2013, υπογράφηκε μνημόνιο κατανόησης από την Επιτροπή, εξ ονόματος του ΕΜΣ, τον Υπουργό Οικονομικών της Κύπρου και τον διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, γεγονός που κατέστησε δυνατή τη χορήγηση, από τον ΕΜΣ, χρηματοπιστωτικής συνδρομής στο εν λόγω κράτος μέλος.

Πολλοί ιδιώτες και εταιρίες, οι οποίοι ήταν δικαιούχοι καταθέσεων στη Λαϊκή και στην Τράπεζα Κύπρου, μέτοχοι ή ομολογιούχοι πιστωτές των τραπεζών αυτών, θεώρησαν ότι, στο πλαίσιο του εν λόγω μνημονίου κατανόησης, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή, η ΕΚΤ καθώς και η Ευρωομάδα απαίτησαν από τις κυπριακές αρχές τη θέσπιση, τη διατήρηση σε ισχύ ή τη συνέχιση της εφαρμογής μέτρων που προκάλεσαν σημαντική μείωση της αξίας των καταθέσεων, των μετοχών ή των ομολογιακών απαιτήσεών τους. Ως εκ τούτου, άσκησαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αγωγές λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης ζητώντας την αποκατάσταση των ζημιών τις οποίες υποστηρίζουν ότι υπέστησαν εξαιτίας των μέτρων αυτών.

Με δύο αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 2018, K. Chrysostomides & Co. κ.λπ. κατά Συμβουλίου κ.λπ., καθώς και Μπουρδούβαλλη κ.λπ. κατά Συμβουλίου κ.λπ.¹, το Γενικό Δικαστήριο, καταρχάς, απέρριψε τις ενστάσεις απαραδέκτου τις οποίες προέβαλε το Συμβούλιο προς αμφισβήτηση του παραδεκτού των αγωγών αποζημιώσεως που άσκησαν οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες και εταιρίες κατά της Ευρωομάδας. Εν συνεχεία, ως προς την πρώτη προϋπόθεση περί θεμελίωσης της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης βάσει του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η οποία αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς που προσάπτεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης και απαιτεί να αποδεικνύεται η ύπαρξη κατάφωρης παράβασης κανόνα δικαίου που

¹ Αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 2018, K. Chrysostomides & Co. κ.λπ. κατά Συμβουλίου κ.λπ., [T-680/13](#), και Μπουρδούβαλλη κ.λπ. κατά Συμβουλίου κ.λπ., [T-786/14](#) (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις)· βλ. ΑΤ αριθ. [108/18](#)).

αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι ιδιώτες και οι εταιρίες που άσκησαν τις αγωγές αυτές δεν κατόρθωσαν να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής του δικαιώματός τους ιδιοκτησίας ούτε παραβίασης της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ή της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Δεδομένου ότι η πρώτη προϋπόθεση για τη θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης δεν πληρούνταν εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τις αγωγές.

Επιληφθέν των αιτήσεων αναιρέσεως που άσκησαν το Συμβούλιο (υποθέσεις C-597/18 P και C-598/18 P) και οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες και εταιρίες (υποθέσεις C-603/18 P και C-604/18 P), καθώς και των ανταναιρέσεων που άσκησε το Συμβούλιο (στις υποθέσεις C-603/18 P και C-604/18 P), το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αναιρεί τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου καθόσον απορρίπτουν τις ενστάσεις απαραδέκτου τις οποίες προέβαλε το Συμβούλιο προς αμφισβήτηση του παραδεκτού των αγωγών που είχαν ασκήσει οι εν λόγω ιδιώτες και εταιρίες και οι οποίες στρέφονται κατά της Ευρωμάδας και βάλλουν κατά του άρθρου 2, παράγραφος 6, στοιχείο β', της απόφασης 2013/236². Αντιθέτως, απορρίπτει τις προαναφερθείσες αιτήσεις αναιρέσεως των εν λόγω ιδιωτών και εταιριών.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Όσον αφορά, κατά πρώτον, τις αιτήσεις αναιρέσεως που άσκησε το Συμβούλιο στις υποθέσεις C-597/18 P και C-598/18 P, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης βάσει του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ προϋποθέτει ότι μπορεί να προσαφθεί παράνομη συμπεριφορά σε «θεσμικό όργανο της Ένωσης», έννοια η οποία καταλαμβάνει όχι μόνον τα όργανα της Ένωσης που απαριθμούνται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, ΣΕΕ, αλλά και όλα τα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης που ιδρύονται με τις Συνθήκες, ή δυνάμει αυτών, και προορίζονται να συμβάλλουν στην πραγμάτωση των σκοπών της Ένωσης.

Συναφώς, το Δικαστήριο επισημαίνει, πρώτον, ότι η Ευρωμάδα αποτελεί διακυβερνητικό όργανο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ (στο εξής: ΚΜΖΕ). Δεύτερον, η Ευρωμάδα δεν μπορεί να εξομοιωθεί με σύνθεση του Συμβουλίου και χαρακτηρίζεται από την άτυπη φύση της. Τρίτον, δεν έχει ίδια αρμοδιότητα ούτε εξουσία να επιβάλλει κυρώσεις για την αθέτηση των πολιτικών συμφωνιών που συνάπτονται στο πλαίσιο της. Το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς έκρινε ότι η Ευρωμάδα είναι οντότητα «της Ένωσης» ιδρυθείσα από τις Συνθήκες, της οποίας οι ενέργειες θα μπορούσαν να στοιχειοθετήσουν εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης.

Το Δικαστήριο προσθέτει ότι, στο μέτρο που οι πολιτικές συμφωνίες που συνάπτονται στο πλαίσιο της Ευρωμάδας συγκεκριμενοποιούνται και υλοποιούνται ειδικότερα μέσω πράξεων και ενεργειών των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ιδίως του Συμβουλίου και της ΕΚΤ, **οι πολίτες δεν στερούνται του δικαιώματός τους σε αποτελεσματική δικαστική προστασία, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, δεδομένου ότι, όπως εξάλλου έπραξαν εν προκειμένω, μπορούν να ασκήσουν αγωγή λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης κατά των εν λόγω θεσμικών οργάνων για τις πράξεις ή τις συμπεριφορές τις οποίες τα όργανα αυτά υιοθετούν κατόπιν τέτοιων πολιτικών συμφωνιών. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει, ειδικότερα, ότι εναπόκειται στην Επιτροπή, υπό την ιδιότητά της ως θεματοφύλακα των Συνθηκών, να μεριμνά για το συμβατό των εν λόγω συμφωνιών με το δίκαιο

² Απόφαση 2013/236/ΕΕ του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 2013, που απευθύνεται στην Κυπριακή Δημοκρατία σχετικά με ειδικά μέτρα για την αποκατάσταση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης (ΕΕ 2013, L 141, σ. 32). Η απόφαση αυτή προβλέπει σειρά μέτρων και αποτελεσμάτων προκειμένου να διορθωθεί το δημοσιονομικό έλλειμμα της Κύπρου και να αποκατασταθεί η ευρωστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος του εν λόγω κράτους μέλους. Οι ανταναιρέσεις τις οποίες άσκησε το Συμβούλιο αφορούσαν ειδικά το άρθρο 2, παράγραφος 6, στοιχείο β', της απόφασης αυτής, το οποίο ορίζει ότι το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής για την Κύπρο προβλέπει «κατάρτιση ανεξάρτητης αποτίμησης των στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας Κύπρου και της Λαϊκής και ταχεία ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων της Λαϊκής στην Τράπεζα Κύπρου. Η αποτίμηση πρέπει να ολοκληρωθεί σύντομα ώστε να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση της ανταλλαγής καταθέσεων-μετοχών καταθέσεων στην Τράπεζα Κύπρου».

της Ένωσης και ότι ενδεχόμενη αδράνεια της Επιτροπής συναφώς μπορεί να θεμελιώσει εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης.

Όσον αφορά, κατά δεύτερον, τις **ανταναιρέσεις του Συμβουλίου στις υποθέσεις C-603/18 P και C-604/18 P**, αυτές στρέφονται κατά της εκτίμησης του Γενικού Δικαστηρίου ότι, αφενός, το Συμβούλιο, μέσω του άρθρου 2, παράγραφος 6, στοιχείο β΄, της απόφασης 2013/236, απαίτησε από τις κυπριακές αρχές τη διατήρηση σε ισχύ ή τη συνέχιση της εφαρμογής της μετατροπής των μη εξασφαλισμένων καταθέσεων της Τράπεζας Κύπρου σε μετοχές και, αφετέρου, οι κυπριακές αρχές δεν διέθεταν κανένα περιθώριο εκτίμησης προς τούτο.

Συναφώς, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το άρθρο 2, παράγραφος 6, στοιχείο β΄, της απόφασης 2013/236 δεν συγκεκριμενοποιεί τους ειδικούς όρους για την εφαρμογή της εν λόγω μετατροπής, οπότε οι κυπριακές αρχές διέθεταν σημαντικό περιθώριο εκτίμησης προς τούτο, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό του αριθμού και της αξίας των μετοχών που έπρεπε να δοθούν στους καταθέτες της Τράπεζας Κύπρου έναντι των μη εξασφαλισμένων καταθέσεων που τηρούσαν στην τράπεζα αυτή. Κατά συνέπεια, φρονεί ότι **το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η Κύπρος δεν διέθετε κανένα περιθώριο εκτίμησης δυνάμει της ως άνω διάταξης όσον αφορά τον καθορισμό των ειδικών όρων για την υλοποίηση της επίμαχης μετατροπής.**

Όσον αφορά, κατά τρίτον, τις **αιτήσεις αναιρέσεως των ενδιαφερόμενων ιδιωτών και εταιριών στις υποθέσεις C-603/18 P και C-604/18 P**, οι εν λόγω αναιρεσιόντες υποστήριξαν ότι οι επίμαχες πράξεις και συμπεριφορές των θεσμικών οργάνων της Ένωσης ενέχουν κατάφωρη προσβολή του δικαιώματός τους ιδιοκτησίας καθώς και παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής της ίσης μεταχείρισης, με συνέπεια να πληρούται η πρώτη προϋπόθεση για τη θεμελίωση εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης.

Καταρχάς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς ότι το δικαίωμα ιδιοκτησίας³ δεν αποτελεί απόλυτο προνόμιο και ότι επιδέχεται περιορισμούς⁴. Εκτιμά, μεταξύ άλλων, ότι, όπως κρίθηκε στην απόφαση Ledra Advertising κ.λπ. κατά Επιτροπής και ΕΚΤ⁵, **δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα μέτρα που διαλαμβάνονται στο μνημόνιο κατανόησης της 26ης Απριλίου 2013 συνιστούν υπέρμετρη και ανεπίτρεπτη επέμβαση η οποία θίγει το δικαίωμα ιδιοκτησίας των ενδιαφερόμενων ιδιωτών και εταιριών.**

Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, **το γεγονός ότι, κατά τα προγενέστερα στάδια της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, η χορήγηση χρηματοπιστωτικής συνδρομής σε άλλα ΚΜΖΕ δεν είχε εξαρτηθεί από τη λήψη ειδικών μέτρων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως διαβεβαίωση ικανή να δημιουργήσει στους μετόχους, τους ομολογιούχους πιστωτές και τους καταθέτες της Λαϊκής και της Τράπεζας Κύπρου δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ότι το ίδιο θα συνέβαινε και στην περίπτωση της χορήγησης χρηματοπιστωτικής συνδρομής στην Κύπρο.**

Τέλος, αφού υπενθυμίζει ότι **η γενική αρχή της ίσης μεταχείρισης** επιβάλλει να μην επιφυλάσσεται σε παρόμοιες καταστάσεις διαφορετική μεταχείριση ούτε σε διαφορετικές καταστάσεις όμοια μεταχείριση, εκτός αν μια τέτοια αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς, **το Δικαστήριο απορρίπτει την ύπαρξη παραβίασης της αρχής αυτής.** Συγκεκριμένα, διαπιστώνει ότι **οι ενδιαφερόμενες εταιρίες και ιδιώτες δεν βρίσκονται σε κατάσταση παρόμοια** ούτε με την κατάσταση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, της οποίας η δράση υπαγορεύεται αποκλειστικά από σκοπούς δημοσίου συμφέροντος, ούτε των καταθετών των ελληνικών υποκαταστημάτων της Λαϊκής και της Τράπεζας Κύπρου, ούτε σε κατάσταση παρόμοια με εκείνη των καταθετών των δύο αυτών τραπεζών, των οποίων οι καταθέσεις δεν υπερέβαιναν τα 100 000 ευρώ, των καταθετών και των μετόχων των τραπεζών των άλλων ΚΜΖΕ στα οποία χορηγήθηκε χρηματοπιστωτική συνδρομή πριν από την Κύπρο ή ακόμη των συνεταίρων του συνεταιριστικού τραπεζικού τομέα της Κύπρου.

³ Άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

⁴ Άρθρο 52 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Σεπτεμβρίου 2016, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Ledra Advertising κ.λπ. κατά Επιτροπής και ΕΚΤ, [C-8/15 P έως C-10/15 P](#): βλ. ΑΤ αριθ. [102/16](#).

Εν κατακλείδι, το Δικαστήριο απορρίπτει στο σύνολό τους τις αιτήσεις αναιρέσεως των ενδιαφερόμενων εταιριών και ιδιωτών (υποθέσεις C-603/18 P και C-604/18 P), αναιρεί τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου καθόσον απορρίπτουν τις ενστάσεις απαραδέκτου τις οποίες προέβαλε το Συμβούλιο προς αμφισβήτηση του παραδεκτού των αγωγών που στρέφονται κατά της Ευρωομάδας και βάλλουν κατά του άρθρου 2, παράγραφος 6, στοιχείο β', της απόφασης 2013/236 και, αποφαινόμενο οριστικώς επί των ενστάσεων αυτών⁶, δέχεται τις εν λόγω αιτήσεις αναιρέσεως.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ : Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

---

⁶ Δυνάμει του άρθρου 61, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.